

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1869

Vita S. Magnobodi auctore Anonymo Coævo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67915)

AUCTORE
J. V. H.

ris vestitas extiterit, cujus appareat vetustas ipsa mirabilis. At vero extrinsecus ædem totam porticibus vallavit atque columnis, domosque construxit usibus fratrum communem viam degentium necessarias, sed et alias suscipiendis hospitibus, infirmisque recreandis idoneas, ut nihil probaretur ad bonæ actionis ministerium defuisse. Hoc monasterium, quod deinde, antiquato S. Saturnini titulo, propter S. Magnobodi sepulturam, ab illo nomen accepit, a statu regulari transiit ad sæcularem, constituto capitulo collegiato, in quo erant tres dignitates, octo canonicatus et tredecim capellaniæ, ut refert d'Espilly (a).

S. Magnobodus

51 Hæc S. Saturnini sive Magnobodi ecclesia, ait Bodin (b), non quidem amplitudine sed certe pulchritudine inter omnes ecclesias Andegavenses eminebat. Destructa fuit anno 1793 ejusque solum privatis ædibus hodie occupatur. Stratam refert idem auctor ecclesiam lateribus rubris interraso lapide albescentibus; nam hæc etiam pertinerent ad musivum et gipsum, de quibus numero superiori agi, aliis relinquo judicandum. Idem ornamentum et in aliis Andegavensis pagi tractibus reperiri affirmat scriptor jam laudatus, conjectatque hujusmodi musico totam ædem sive tam fuisse. Superest adhuc pars muri, longa v metris, alta x, cum columna exstante altitudinis VIII metrorum, recentiori structuræ implicita.

moritur circa annum 660.

52 Diem emortualem S. Magnobodi statuit Marbodius septimum decimum kalendarum Novembris; cui consensit Anonymus, ut monstrant varia apographa bibliothecæ Burgundicæ, quamvis D. Beaugendre in Operibus Hildeberti Cenomanensis (c), vitio certe typothetæ, diem decimum octavum kalendarum posuerit: mensis enim Octobris non habet diem octavum decimum kalendarum Novembris. Ad annum Sancti emortualem quod attinet, difficilior est investigatio; quum nihil occurrat, quo certum pedem figere possimus. Baillet et Butler dicunt Sanctum circa annum 654 e vita migrasse, quin aliquam suæ opinionis allegent rationem: non est igitur cur illorum sententiæ adhæreamus. Anonymus solum habet rexisse sanctum Pontificem ecclesiam Andegavensem sibi a Domino creditam per magna annorum curricula; Marbodius vero ad senium usque pervenisse. Cum itaque Cointium secuti, statuimus illum circa annum 574 natum fuisse, facile sibi quisque persuadebit, octagenariam ætatem non attigisse modo, sed et superasse: unde censeo illum ad annum potius 660 accessisse. Si constare nobis posset de ejus successore, de anno, quo hic aut alicui concilio interfuerit, aut diplomati cuidam subscripserit, res facilius definiretur. Qui nunc in opere, quod Gallia Christiana inscribitur, continuando insudare dicuntur, poterunt fortassis accuratiora nobis tradere, quam quæ nos ex incertis conjecturis proferimus.

Reliquiæ ejus olim Parisiis

53 Sepultus fuit S. Magnobodus, ut habet uterque biographus, in ædificata a se ecclesia S. Saturnini sacra, quæ postea, ut dictum est, titulo ipsius S. Magnobodi insignita fuit. Vetera autem monumenta nos non docent, quando ejus corpus elevatum fuerit. Claudius Chastelain, canonicus Parisiensis, in epistola sua ad Papebrochium nostrum data die XVI Octobris 1698, dicit se VII ejusdem mensis jussu archiepiscopi Parisiensis, qui tunc erat Ludovicus Antonius de Noailles, visitasse varias Reliquias Sanctorum in ecclesia, olim S. Bartholomæi, tunc S. Maglorii asservatas, atque inter alias illic reperisse parvulas corporis S. Magnobodi: conjectat laudatus scriptor has aliasque Reliquias datas fuisse

(a) Dict. Géogr. de la France verbo Angers. — (b) Rech. hist. sur Angers, etc. T. I, p. 99. — (c) Oper. Hildebert.

ecclesiæ S. Bartholomæi in compensationem pro reditis Sanctorum corporibus, quæ propter Normanorum metum ex Armorica Parisios translulerat Salvator Aletensis episcopus (d). Ignotum mihi est, utrum Sancti nostri Reliquiæ hodieum Parisiis supersint.

54 Maxima tamen pars corporis S. Magnobodi conservabatur in ecclesia sub ejus invocatione passim cognita. Ast sæculo proxime elapso in finem vergente, quando omnia in Galliarum regno sus deque evertentur, anno scilicet 1793, non tantum ecclesia solo æquata fuit, sed Sancti corpus sub ara principe reconditum, e loco suo extractum et flammis traditum fuit, cineribus dein in ventum dispersis. Hæc affirmat testis oculatus Cl. Blordier-Langlais bibliothecæ Andegavensis præfectus. Hodie, ut scribit ad me I Martii hujus anni, R. D. Morel, canonicus et episcopali bibliothecæ præfectus, aliud de S. Magnobodo non superest, quam particula quædam sacri corporis, olim thecæ in formam brachii effictæ, ab anno 1840 basi statux argentæ inclusa. Et hujus quidem lipsani non alia auctoritas habetur, quam quod sigillo episcopali Caroli Montault munitum sit: etenim nullæ expeditæ fuerunt litteræ. Hæc omnia documenta summa humanitate nobiscum communicavit P. Carolus Brandicourt, vices tum superioris residentix nostræ Andegavensis agens, cui pro accurata industria maximas habemus gratias.

D

sed maxima ex parte Andegavis, ubi flammis traditæ sunt anno 1793.

E

VITA S. MAGNOBODI

AUCTORE ANONYMO COÆVO.

E Ms. veteri et fide digno olim a P. Sirmondo summisso et collato cum eadem Vita, edita ab Edmundo Beaugendre inter Opera Hildeberti Cenomanensis.

CAPUT I.

Sancti natales; institutio clericalis; Romana peregrinatio; episcopatus.

Gloriosus igitur atque eximius Christi pontifex Magnobodus in pago Andegavensi, divinis antecedentibus indicis, nobiliter editus magnis miraculorum fulsit privilegiis. Qui antequam valetudine corporis et loquendi peritie fugeretur, admiranda in eo collata sunt coelitus virtutum charismata, ut testantur ejus ubique recolenda præconia. Parentes ejus secundum humanæ propaginis genealogiam admodum expectabiles inter eorum cives non mediocre obtinebant dignitatis locum, sub jure Lotharii filii Chilperici consistentes a, qui cum consanguineis suis Theodorico scilicet ac Theodeberto, adhuc intra adolescentiæ anno constitutus, exortis undique grandinum simultatibus litem exercebat. Puerperio ergo suo, Christo auspice, prædicti genitores admodum gratulabun-

S. Magnobodus nobili genere natus

* Beaugendre: spectabiles

col. 1487. — (d) Felib. Hist. de Paris, t. I, p. 118, et Mabill. Ann. Bened., t. III. App. II. LXIII.

di

A
* B. variis,
sed

di de nativitate ejus * crepundiis non modicis lætati sunt portentis. Nam, sicut solerti indagine comperit habemus, exordium natalis ejus in ipsa Epiphaniarum die recens extitit, qua auctor vitæ foecunda et intemerata genitus Virgine, a gentibus stella præduce, voluit adorari, et honorari munerum cultibus, nec non Jordanicis ablui lavacris ac lymphâ liquorem convertere in vini saporis, et in ipso concentu gallicini, quo dieculæ pronuntiari * non ambigitur igniculus, materna mundo Sanctum edidit alvus, ut patenter demonstraretur lucis eum futurum amatorem et præconem, qui talibus indicis suam decorabat nascendo natalem.

baptisatur,
et a naufragio
liberatur:

2 Itaque cum pro diluendis originalibus peccaminum contagiis prædicti parentes ad regenerationis lavacrum deferre studerent pervium, quod eundi ad basilicam copiam ministrabat, artatus Ligeris fluminis dirimebat b, qui dum navali adminiculo meatum * jam dicti annis transire vellet, repente exorta tempestas totam pene salutis suæ ademit virtutem. Insurgunt procellarum nimbi ac immensus vortex pelagi cymbam elidere minatur. Alliduntur remi, remigesque fluctuum impulsione desperationis evadendi periculi noxa deterrentur. Inficitur cunctis horror timoris, ac sola præ oculis formidatur imago mortis; quid agerent nautæ, quo conatu subsidia quærent, immensitas undarum ac syrtes gurgitum denegabant, cum subito, ut credimus, divino nutu sopitis omnium ventorum flabris, inopinata et optata supervenit quies; et qui infestanti discrimine ad perniciem dilabi formidabant, mira et indicibili celeritate omni metu absoluti, animisque gaudio oppletis, littora fluminis sulcantes ad portum salutis pervenere. Perfectis ergo omnibus, pro quibus advenerant, atque ex more completis, ad lares proprios alacres repedarunt.

b
* B. meatu

B

3 Procedente vero ætate, cernentes prælibati parentes generosam filii sui indolem, sacris eum destinantur imbuere litterarum studiis. Traditus ergo scholæ documentis omni intentione, ut ætas illa patiebatur, se in divinis mancipabat exercitiis. Quicquid aure * perceperat intra cordis arcana capaci industria retinere satagebat. Cumque infantie pueritiæque transcenderet curricula pubescente jam annorum incremento, a S. Licinio Andegavensium episcopo, verticis ablata cæsarie, sanctæ Ecclesiæ instituitur officii, ac graduum honore sublimatus ordinis sacri commendatur oraculis. Erat namque illi inter coævos mira diligentia, summa obedientia, non ficta charitas, cernua benignitas, pernox in orationibus, ultroneus in vigiliis, parcimonie commercii illustratus, sanctimonie privilegiis decoratus, doctrinæ cumulis eruditus, sapientiæ lampadibus illuminatus, melliflua sermonis sagacitate delibutus, jugum Christi, quod portantibus amœnum * cernitur, jugiter ferens et onus ejus quod subcollantibus leve judicatur, indesinenter gerens. Cernens igitur jam supradictus Præsul * ejus industriam et admirabilem mentis ejus intentionem, decrevit eum aliquantulum in superiori gradu consistere * et penes se retinere, ut adjutor sui in omnibus foret et exemplis ejus cæteri æmulatores fierent. Siquidem patrem eum præfecit sanctæ congregationi, quæ in cœnobio Colonotensi Christo famulabatur c, ut lucerna in fastigio candelabri sita, claritate luminis magis cæteros illuminaret, et dogmate divinæ ammonitionis paradigma obsequentibus exhiberet.

pie educatur
a S. Licinio,
præfector
Colonotensi
monasterio:

* B. ente

C

B. amarum

* B. addit Licinias

* B. consistere

c

4 Cum autem ipse prædictus beatus pontifex Licinius in suburbio jam prælibatæ civitatis An-

degavensis basilicam in honorem S. Joannis Baptistæ miro opere constructam dedicare vellet, recolendæ sanctitatis virum Magnobodum, ecclesiastici ordinis ministerio promotum accersiens, ad urbem Romam, ubi pignora Apostolorum debita veneratione recoluntur, direxit, ut Reliquias a summo Pontifice consequi mereretur, quibus basilicam moderno cultu insertam consecrare posset d. At ille jussis ejus obtemperans, maturavit iter; ac * beatum Papam urbis adiens causam intimavit profectionis, atque ab eo grateranter exceptus, aliquamdiu cum eo conversatus est. Cujus jussu juxta morem, divina officia ad Misarum solemniam celebrans, contigit ut ad matutinorum * laudes cum Pontifice veniens, psalmorum et hymnorum melodiis interfuit *. At ubi ventum est ut Lectiones secundum Ecclesiæ Romanæ ritum in pulpito recitari deberent, cum benedictione ejus assurgens, lectioni operam dedit, in qua diutius detentus, absque interpellatione * cœpto operi insidens, quidam de circumstantibus livoris facibus accensi (quod dicere nefas est) lucernam quæ visui viri Dei famulabatur extinguere aggressi sunt. At ille allatam * sibi controversiam cernens, constantior factus nihilominus opus quod subsidio lychni aliquamdiu peregerat, carens ejus solamine, corde tenus omne peragens perlegit libri paginam, ut comprobaret Omnipotentis gratia non solum lumine carnali, quod exterius patet, illum vigere, sed etiam spirituali, quod interius spiramine divino candet, plenissime fervere e.

AUCTORE
ANONYMO.
Romam. mit-
tatur ad qua-
rendas Reli-
quias S. Jo-
annis Ba-
pistæ:

* B. qui

* B. matu-
nas
* B. interes-
set

* B. interpo-
latione

* B. illatam
sibi ab æmu-
lis

E

e

redux cathedram Andegavensem conscendit.
* B. addit a beatissimo Papa pretiosis
* B. sanctione

* B. divino

F

f

5 Igitur perceptis, pro quibus ierat, * S. Joannis Reliquiis prospero cursu ad venerabilem Licinium Andegavis repedavit Pontificem, ferens pignus affabile. Quod ille alacriter acceptum, ut mente conceperat, intra oratorum moderno opere ædificatum recondens, exspectabili functione * dedicavit: in quo contuberniale collegium monachorum coacervans, juxta normam sanctæ professionis vivere instituit, ac plurima prædia ad opus * Domino ibi militantium delegavit, atque xenodochia ac brephotrophia diversaque mansionum habitacula ædificare procuravit. His ita perpetratis, atque evolutis multorum annorum curricula, cum omnipotens Dominus Præsulem Andegavensem ab hac ærummosa ac caduca vita vellet absolvere, et B. Magnobodum in Ecclesia sua pastorem constituere, infirmitate cogente, viribus cœpit destitui propriis; qui fratrum ad se convocans examina, viaticum petiit et, percepta Sacri Corporis Christi Eucharistia, a discipulis summa cum diligentia terræ conditus est, resurrecturus cum gloria. Illo ita assumpto, plebs universa Andegavensium tam clericalis quam laicalis in unum coacervata parili animo una cum consensu inclyti Francorum regis Dagoberti, filii Lotharii f, Magnobodum sibi fieri pastorem adclamare cœpit, omnibus una sapientibus. Soli duo presbyteri honore præcellentes inventi sunt, qui nimia obstinatione hanc electionis seriem ac statuta populi evertere moliebantur, quorum unus vocabatur Leudobaudus, alter vero nuncupabatur Ambrulphus, sancti Viri adversantes meritis; sed prævaluit definitio generalis adversus flexuosa eorum præstigia; insuper, divino exardescente examine, tanta cæde notati sunt, ut utriusque oculos dextros evidenti experimento amitterent, et nusquam spem comparandæ pristinae sanitatis adipisci mererentur. Ita factum est, ut et verus illorum astus multaretur, et Viri Dei electio nutu Dei signis præcedentibus sanctificaretur.

6 At vero B. Magnobodus, ut assensus populi

fer ebat

A
quam sum-
mis virtuti-
bus exornat:
* B. omittit
hoc.

ferebat infulam sacerdotalem adeptus, voto omnium favente, in cathedra episcopali sublimatur. Qui ut hoc onus suscepit ovile, continuo ut bonus pastor pro ovibus sibi creditis evigilare cepit. Ammonebat protervos ut corrigenterentur, persuadebat bonis ut in melius augmentando de die in diem proficerent. Quod verbis edocebat, operibus demonstrabat; nihil in terris quæ sua erant quærens, sed quæ aliorum utilitati prodessent consulens, ægrotantibus opem ferebat, periclitantibus subsidia ministrabat; pauperum visitator, egentium consolator, monachorum, clericorum, ac sanctimonialium curam gerebat, viduarum ac pupillarum sollicitudinem sedulus exhibebat, pro inimicorum versutia orationi instabat, eosque caritatis fœdere mitigari satagebat; eloquio conspicuus, mente serenus, pietatis ac misericordiæ armis circumdatus, justitiæ ac rectitudinis clypeo munitus, in adversis fortis, in prosperis humilis, nec terrore terreri potuit, nec munere frangi, nec blandimentis seduci; in consilio prudens, in actione vigens, in omni probitate morum intelligens; deditus jejuniis, elemosynis dapsilis, euangelicis præceptis acclivis, psalmodiarum canticorumque pervigil concentor ac totius divinarum Scripturarum seriei non immeritor: mactabat se ipsum quotidie holocaustum Domino, ac sese in ara contriti cordis sacrificium offerebat, ut hostia immaculata fieret et templum Dei viva intraret. His et his similibus virtutum gemmulis adornatus, talis præerat Andegavensibus civibus antistes constitutus Magnobodus; cuius actionis admirandæ si quis agnitor esse desiderat, sequens sermo absque mendacii fuce explicabit.

B

* forte vivi

Parisios evocatus captivos miraculose liberat:

* B. faci-
noribus

C

* B. deest rei
miraculis
claret: cæcæ
visum resti-
tuit,

* B. ut ponti-
ficis mede-
lam quæreret

7 Igitur tali evidenti approbatione et omnium assertionem B. Magnobodo apice præsulatus decorato, præfatus rex Dagobertus, monarchiam regni Francorum obtinens, comperta bonitatis ejus fama, ad se Parisios, ubi tunc temporis morabatur, accersiri præcepit. Cujus jussionibus obtemperans, non segnis ire perrexit. Dum ergo intra civitatem ingrediens, valvas transiret, rei qui in ergastulis irretiti facinore detinebantur, comperto ejus adventu, vocibus importunis clamantes, beati viri solatia petebant. At ubi audivit miserorum lugubres ululatus eorumque lamentabile exitium, misericordia motus, vestigia pressit quæ in procinctu erant, eundi ad basilicam orationis gratia. Judicem ergo adiens cernua mente, rogitare cepit ut damnatis veniam præstaret et liberam pergendi facultatem indulgeret. At ille ut erat truculentus, responso improbo sancti Viri adversans voluntati, sine effectu abire fecit; qui a funesto contemptu ecclesiam quo tendebat ingrediens, Christi clementiam exorabat, ut noxiis copiam eundi annueret, ac a loris nexuum erueret. Illo sic in prece perseverante, repente compedes attriti mancisque contusis aditus carceris, nullo obice impediante, vinctis patuere. Prosiliunt namque et sancti Pontificis advoluti vestigiis, gratiarum actiones referre cœperunt. Pro quorum salute ille principis clementiam exorans, optatam absolutionem impetravit, ac ne ulterius in tanto facinore deprehenderentur, comminando interdixit.

8 Sub eodem tempore quidam oculorum lumine amisso, magnifici viri virtutibus auditis, ad Andegavensem prædestinavit, duce præeunte, pergere civitatem, confidens spe integra, ejus solamine pristinam oculorum suorum recuperare salutem. Qui intra urbem ingrediens a Pontifice medelam quærens, dictum est quia infra septa

basiliæ divinis officiis intentus Missarum solemniam celebraret. At ille, hoc comperto præduce quo venerat, ecclesiam gadiens beatum Pontificem invenit, ut dictum fuerat, in sacris mysteriis, quem voce importuna clamitans deprecabatur, ut perditum restitueret lumen. Cujus querimoniis beatus Antistes misertus, oratione pro ejus incolunitate profusa, peracto Missarum officio, perceptionem Sacri Corporis in os ejus cum benedictione intromisit; qui continuo omni cæcitate depulsa, acies oculorum, qui per multa annorum curricula fuerat latebris deputatus, luci restituit, atque gratias agens Christi virtute, cum alacritate mentis et corporis ad propria regressus est.

9 Nec illud silendum autumo quod cuidam presbytero et bonis operibus dedito evenisse contigit. Dum enim profluvio ventris laboraret et intestina ejus morbo viscerum usque ad perniciem vitæ delabi viderentur, jussu quo poterat præcepit famulis suis, ut quatuor ad Virum Dei accederent et eulogias h quas dirigere decernebat, ipsi præferrent. At illi jussionibus Domini sui obsequentes, summa cum festinatione detulere quæ dominus eorum præceperat; qui benigne ab eo suscepti, gratanter accepit quæ ægrotus direxerat, et primis rem agnoscens, panem benedixit remeantibusque bajulis tribuit jussitque ut absque dilatione æger ex eo perciperet. At illi concito gradu revertentes xenia Pontificis domino suo morbo obsessio attulere; quibus acceptis et in esu sumptis continuo omnis dolor intestinorum, refocillatis viscerum fibris, abscedens, pristinæ restituitur prosperitati agens gratias Pontifici, qui tam eum a pernicio clade eripuerat.

ANNOTATA.

a Quomodo intelligendus sit hic locus et accomodandus recte chronologiæ, late monstravi in Commentarii prævii num. 9 et seq., et num. 15.

b Quæ narrantur hoc loco, indicant S. Magnobodum, utpote periclitatum in trajiciendo Ligeri, quando ad basilicam baptismi causa deferebatur, ruri natum fuisse. Etenim ubi Andegavum Meduana (Mayenne) imposita ultra leucam cum quadrante Brabanticam (7300 metra) a Ligeri distat.

c De S. Magnobodi præfectura in Colonetensi cenobio egi in Commentarii prævii num. 17 et seqq. Joannes Mabillon in Annalibus Benedictinis lib. ix § XXI (Tom. I, pag. 227, Ed. Luc.) de Colonetensi monasterio dicit: Cujus situs modo et fortuna ignoratur. Quidam tamen subdubitant eo in loco positum fuisse, ubi nunc Chalonnæ præfectura, vetusque castellum ad Ligerim fluvium, quatuor leucis infra urbem Andegavorum, via Namnetensi, ad episcopum Andegavensem pertinent.

d Vide dicta num. 25 et sequentibus Commentarii prævii circa Romanam missionem. Cæterum sacras Reliquias Romæ expetitas, S. Joannis Baptistæ fuisse monstrat consequentia sermonis apud Anonymum et aperta verba Marbodi.

e Exposui num. 30 quatenus inter se differat Anonymi et Marbodi narratio.

f Monstravimus num. 31 et sequentibus ordinationem S. Magnobodi non ad Dagoberti, sed ad patris ejus Clotarii II tempora pertinere; atque hunc errorem amanuensis sive osculantæ, sive præsumptioni adscripsimus num. 13.

g Hic videre est, quod jam num. 16 insinuavi, eandem basilicam vocari quoque ecclesiam.

h Quamvis Eulogiæ nomine ipsa etiam S. Eucharistia veniat, ut habet jam græcus textus S. Pauli

A I Cor. cap. x v. 16, nihilominus hic loci panem a sancto episcopo simplici ritu expiatum et sanctificatum indicari puto. Utramque significationem late exponit Du Cange in suo Glossario.

CAPUT II.

S. Magnobodus varia miracula operatur.

Puerum ma-
ledicum, di-
vinitus puni-
tum, orando
sanat:
* B. deest:
idem

a
* B. deest:
atque
* B. deest:
cum
* B. pertinacitate

* B. semiviventem

* B. remearent
* B. timebant

C
graviter
agrolantem
leat, et fla-
men, sub-
missa mira-
biliter navi,
transit.

* B. febili
* B. tumore
* B. debilitatum

* B. Othonense
b

* B. addit:
siquidem

Igitur isdem * summæ Vir sanctitatis dicecesim sibi commissam illustrando atque ammonendo circumiens, pervenit ad quoddam prædium, qui Quartiniacus a vulgariter nuncupatur, quem pueruli garruli in platea conglobati pariter procedentes ei obviam cachinnis ac vocibus debacchantes lacessere non formidabant, ac convitia ludendo * atque nefanda jactabant; quos cum * ille intuens, repente unus ex ludentibus pueris mixtus pulveri omni cum pernicitate * raptus per vasta aëris more globi hac illaque ferebatur. Tunc de sodalibus cum parentibus tristitia metuque profligati per devia quæque sequentibus, ac rupium valliumque anfractus sectantes, nullo proficiebant effectu, excepto labore fatigationis: quid agerent? Consilium demebat casus inauditus et repentinus. Tandem desperatione adacti per invia et dumosas tramites fatescentes, reperiunt puerum inter condensa veprium semianimem * et vix exilem anhelitum trahentem: quem parentes cum magno gemitu pallio involutum, et pene cunctis artubus discerptum in præsentia sancti Viri obtulerunt, ac poplitibus flexis exorare coepere, ut doloribus filii sui compati dignaretur; quibus præcepit ut intra septa ecclesiæ puerum ponerent et Domini clementiam pro eo supplicarent. Verum denuo abscedente turba ad ecclesiam prædicti parentes moerentes * comearent, valentem puerum invenerunt, quem defunctum sperabant *. Tunc vir Domini apprehensa manu pueri, ex aditu porticus levavit, et sanum et vitæ præpotem reddidit parentibus, retribuens bona pro illusionem sibi illata. At illi gratulabundi genibus ejus advoluti vota referentes, ad lares proprios remeavere.

II At vero quidam vir, Theudegesilus nomine, nimia ægritudinis incommodo laborabat, quem nulla medicorum ars nec fomenta salubria ad sanitatis profectum reducere valebant. Cum autem ita morbo attritus, spem omnem recuperandæ pristinae valetudinis abolitam haberet, memor præfati antistitis beneficii, ad ejus se deferri voce * debili poposcit obtutus. Quem ille intuens diræ ægritudinis rumore * debilitatu * ad Christi suffragia conversus, orationum munia pro eo omni cum instantia fundere studuit. Sicque, divina favente clementia, ab omni molestia corporis erutus atque sanitate adeptus, qui grabato usu alieno bajulatus fuerat, proprio ac libero arbitrio ad sua repedavit. Operæ pretium est referre et illud quod multi asserunt, miraculum. Rediens namque venerabilis pontifex cum agmine discipulorum e vico cui Othoniense b * vocabulum est, ut tenderet ad suæ mœnia urbis, ad oram fluminis cum accessissent, contigit eventum divino, ut credendum est, non adesse navale solatium, quo tute possint transmeare fluvii alveum; * linter citra amnem sita videbatur, sed deerat qui ejus utilitatibus consulens præsentia ipsius conducere conaretur; qui more solito ad orationum solemniam confugiens, diu in prece

commoratus, repente prora ex loco, in quo annexa tenebatur, exiliens, absque remige, nullo compellente, ad littus, in quo præstolabundus aderat, votis omnium parens natatu devehitur. Qui omnipotente Domino, qui voluntatem timentium se facit et deprecationes eorum exaudit, gratias rependens cum universo comitatu suo nobili, in eum descendens ad locum quo tendebat et voluntas dirigebat, prospero cursu lætabundus pervenit.

12 Interea erat quidam æger nomine Mumolus, qui quartano februm typo graviter infectabatur et diu macerationis molestia afficiebatur; quotidie enim * cum * hæc sæva pestis miserabilem languidum graviter vexaret, et nulla penitus remedia adipisci posset, morbo urgente ad mortis confinia compelli cœpit: jamque in suprema vitæ constitutus virum Dei per internuntios petit, ut sui misereri dignaretur, qui ejus inremediabilibus doloribus compassus, oleum sacra benedictione sancitum ægroto direxit atque ungi præcepit: quo accepto, ut est delibutus, fugata cuncta languoris materia, sanus redditus multis denuo vixit annis. In eodem quoque pago Andegavensi puella quædam nomine Baldetrudis morabatur, quæ ita erat lumine oculorum abdicata, ut omni desperatione addicta spes videndi in perpetuum denegari videretur. Cujus parentes orbitati condolentes, in conspectu sancti Patris Magnobodi statuentes supplici animo rogabant, ut opem medelæ suæ natæ conferre dignaretur. Quorum petitionibus aurem accommodans, fidemque eorum cernens, ad orationis munimina conversus, cernuus Dominum exorabat, ut lumen puellæ restitueret, qui ab exordio nativitatæ suæ * editum curaverat cæcum. Illo itaque in hac ita perseverante prece, paulatim cœpit puella clausis palpitare luminibus, donec omni cæcitate depulsa, ad integrum sortita lucem, viatico proprio parentum attigit fores.

13 Sed inter ista, quidam cognomine * Doniolus longæva obsessus infirmitate, manum arefactam absque operis negotio ferre * assuetus erat; sola namque figura hujus artus inerat, sed efficacia roboris et sensibilis vigor absens, velut sarcina alicujus materiæ illi adhærebat. Agnitioni itaque præcellentissimi Viri præsentatus, olei * fomento benedixit ac arido mandavit ex eo se perungi, qui salubri medicamine linitus, extemplo virtus membrorum virentibus venis, ac in robore coalescentibus nervis, redire cœpit, omnique compagine soliditatis insertus, comite valetudine, ad sua repedavit ovanter.

14 Quid autem referam de ineffabili Divinitatis miraculo, quod per eum Omnipotentis gratia operari dignata est? Nam cum tempore quodam, urgente famis inedia, ad virum Dei, ut illi consuetum erat, agmina pauperum undique ex diversis locis confluerent, et ipse more solito, ut dapsilis largitor, absque reprocrastinatione cagapem faciens, necessaria erogabat; qui cum in stipendiis eorum non modicum nummorum suppleret numerum * et alendo non deficeret, usque ad satietatem omnes refecti sunt. Quibus cum alacritate euntibus, clientuli pontificis summam nummorum indagantes, quæ fuerat in cibis egenorum distributa, duplicata repererunt quæ erogando consumpsissent; qui admiratione attoniti, ad eum accedentes, ut res erat, innotuerunt; siquidem centum quinquaginta amplius inventi sunt, quam in sumptu egenorum distributi dinnerarentur. At ille non elationis typo elevatus, suis meritis adscribens, sed clementiæ Dei impunitans, ex intimo cordis antro gratias agens, om-

AUCTORE
ANONYMO.

Quartana
periculose
laborantem
et cæcam sa-
nitati resti-
tuit:
* B. autem
* B. deest:
cum

E

* B. deest:
sua

oleo benedi-
cto manum
aridam vege-
tat:
* B. Dom-
nitotus
* B. fere

* B. fomen-
tum

F

duplicatur
illi pecunia
in pauperum
cibum, fam-
is tempore
expensa:

c

* T. ad alen-
da

AUCTORE ANONYMO. nino sub silentio tegere jussit; cavebat enim jactantiae vitium.

paralyticae et caecae sanitatem obtinet.

15 Hoc itaque prodigio Viri Dei meritis ita patefactis, denuo aliud subsequitur. Mulier etenim quaedam paralyti morbo irretita a notis praefato pontifici in grabato defertur: quae ita erat omni compagine artuum dissoluta, ut omnibus officiis amissis solus vitalis spiritus anhelare absque negotio videretur: quam vir Domini intuens, misericordia motus, altissimo regi pro ejus recuperatione preces offerre studuit; quibus completis, ad mulierem accedens, apprehensam manum illius ab imo elevare praecipit. At illa absque mora consurgens, omni languore fugato, incolumis reddita est; sicque nullius indiga solatii, cum inopinato gaudio ad sua reversa est.

* B. abest nomine

* B. aditus

* B. affines

B

* B. sanandum

* B. et

*dentibus laborantem signo Crucis, energumenum exorcismo, aridam manum oleo benedicto sanat: * B. molestia clanculo pontificem*

Non longo post tempore caecus quidam nomine * Lodoveus, orbitatis latebrarum nodis irretitus, vitam ærumnosam cum exitio ducebat, qui tale addictus * penuria, toto nisu flagitabat, ut absque dilatione pontificis praesentaretur conspectibus: quem ad finem * importunis ejus acclamationibus tædio affecti, ad medicum saluberrimo fomento sanantem * adducere compulsi sunt. Pro quo orationi incumbens, ut est * perfusus facie lacrymarum imbre, fugata caecitatis nocte ac sole adveniente, optatum caeco restituit videndi munus.

16 Præterea archidiaconus quidam Pictaviensis ecclesiae summæ simplicitatis vir nomine Agericus, nimiam beati viri ob sanctitatis suae privilegia clientelam possidebat. Hic cum enormi dentium cruciaretur molestia, clementem pontificem * adiens innotuit lugubri relatu immensitatem discriminis, quam patiebatur intra antra oris; cujus doloribus sæpe dictus Pontifex compassus signum sanctæ crucis recolendum super dentium fauces imprimens, ab omni incommoditate ora absolvit. Ita sanitatis titulo præmunitus, ad locum, de quo venerat æger, rediit alacer: qui demum meritorum suorum interveniente opinione, præsulatus apice decorandus ab universis eligitur pontifex plebis ad regendum sanctæ matris Ecclesiae statum *d*, ut postea declaravit eventus, dignus Deo et actione conspicuus. Sub eodem ferme tempore homo qui nuncupabatur Nannenus, ex prædio Vermemiteni * *e* procreatus, omnium impugnatione dæmonum infestatus vexabatur diutius, qui nimium loris et vinculorum concatenatione omni corpore * nodatus, ad virum Dei adducitur ita mente fraudatus: qui cernens plasma Christi cruore redemptum, ita inimici fraude obsessum, altius ingemiscens ad omnipotentis * Domini confugit adminiculum, suppliciter deprecans, ne hostis pertinax potestatem suæ teterrimæ dominationis in homine exerceret, pro quo ad terras veniens, mortem subire non horruerat. Quid multis morror? Oratione expleta mox ut sanctus Vir perduelli versuto nutanti * in corpore communitatus est, ut ab imagine Christi * velociter abscederet; ille statim ac nihilum redactus suis præstigiis ex obsessio decedens, dæmoniacus mente recepta, totius valetudinis expertus cum benedictione Pontificis regressus est. Nec illud silendum censeo, quod * puellæ ex agro, quem * vulgo Cabariacense * *f* vocant evenisse contigit. Ea etenim, ut omnibus qui tunc temporis superstites aderant satis compertum habetur, molestia insectante, manum dexteram amiserat, quæ longo intervallo temporis hanc injuriam membris * hujulans, petitione ejus impetrante, ad beatum sæpe prælibatum delata est Pontificem; qui oleum sacræ benedictionis munere insertum, dextram

d

* B. Vermemiteni

e

* B. tempore

* B. omnipotentem

* B. versuto nutantui

* B. Dei

* B. addit cuidam

* B. quod

* B. Cabariacense

f

* B. membri

puellæ perungere sanxit: * quo omnium infirmitatum nexibus erepta, jussu pontificis * sanitati compar ad sua repedere valuit incolumis, magnificans Christi virtutem, sanctique Viri a Domino concessam hujusmodi facultatem.

D
* B. addit a
* B. sanitatis
compos

17 Ergo si cuncta et per singula hujus sancti viri Magnodi referre voluerimus quæ vivens in corpore gessit miracula modum * libelli enormitate excederent; sed ea solummodo quæ relatione multorum comperta sunt, ut modicitas nostri exilis fontis prævalet, breviter elucubrari ratum duximus. Nam interius et exterius virtutum floribus candens, magnis pollebat scientiæ privilegiis: pro ovis siquidem sibi creditis sollicitus erat, ne ovile ab antiquo perduelli patefacto, aliquid detrimentum Christi grex sustineret, pro quo ipse pretiosum sanguinem fuderat. Contra astum præstigiarium rapidi leonis, quærentis quem devoret, solers evigilabat, et omnes pedicas ejus pervigili * instantia transiliebat. In domo namque patris-familias constitutus, mensuram tritici commissam conservis erogans, pro salute et augmento ovilis sibi crediti sedulus pernoctabat, ut cum Dominus adventum suum notificaret, non dormientem, sed vigilantem inveniret. Ideoque magnopere orationis supplemento intentus ut status sanctæ Dei Ecclesiae conservaretur, exorabat mente indefessus. Inter cætera vero opera quæ diatim exercebat, sacrificium Domino offerre peculiare suum erat, in quo se ipsum in ara conkriti cordis indesinenter mactans, hostia viva Domino fiebat: ac Sanctæ Dei Genitricis omniumque Sanctorum memoriam * faciens, charismata Sanctæ Eucharistiæ cernua prece sumens, pluribus exinde præbebat medellam ægrotis, ac salutem periclitantibus, nec ullo obstante obice algoris aut itineris aut cujuslibet necessitudinis omittere voluit. Psalmorum vero, hymnorum canticorumque spiritualium concentibus tam diurnis quam nocturnalibus horis ita deditus erat, ut absque his nihil operis exercere videretur *. Nec non Pentatheuci totiusque historiae non immemor, seriem divinarum Scripturarum mente sagaci retinebat. Jejuniis autem ac parsimoniam cultibus illustratus, augmentabat abstinentiæ normam: siquidem in diebus quadagesimæ observationis solus in cellula conclusus, solo pane et aqua contentus, et ad mensuram ponderis hoc percipiens, cum magna egestate vitam ducebat. Carnem ergo suam ista gravi penuria atque inedia edomabat, ut assidue cilicio contactus, hirtum ferret tegimen.

Pro grege suo sollicitus
* B. nondum

* B. prævigili

E

* B. commemorationem

* B. videbatur

F

18 Pauperum egenorumque ac peregrinorum sedulo memor fiebat: atque hunc orphanum patrem vocabant, pupilli ac profugi consolatorem clamitabant. Nam stipendiis ejus alebantur, opibus pascabantur ac vestimentorum adminiculis tegebantur. Si quis aere alieno oppressus ac necessitatis inopia præventus, ac ingratus quisque solatium ejus expetere compulsus est, sine reprocrastinatione invenire meruit quibus indignit. Infirmorum cura ante omnia illi adhærebat, illorumque sollicitudinem mente vigili refovebat. Si morte urgente quisquam exitum consecutus est, ejus exequiis interesse studuit; et si necessitas exegisset, ex propriis sumptibus sepulturæ traditus est. Et quid plura? Omnia omnibus factus erat, ut omnes lucrifaceret. Sed tempus postulat, ut ad narrationis seriem styllum * reducamus et quæ omisimus sancti Viri narrando merita interiorius latentia explanando, ad ea revertamur.

* excubat.

* B. abest reducamus et quæ omisimus... interiorius

ANNOTATA.

A

ANNOTATA.

a Quaterniacus, apud Marbodum (a) Cartiniacus, locus, quatenus ad diocesim Andegavensem pertinet, est mihi plane ignotus: nisi forte fuerit aut Chartrenay vel Chartrené in districtu et pago Balgiensi (Arrondissement et canton de Baugé); aut vicus Querré in pago novi-Castri et districtu Segredensi (Canton de Château-Neuf, Arrondissement de Segré). Reperiuntur quidem vici, quorum nomina magis latinæ vocis cognata videntur, scilicet Cartigny; sed hi inter Normannos, Ambianos et Gebennenses siti, ad episcopatum Andium spectare non possunt.

b Othoniensem vicum, seu ut scribit Marbodus (b), Othomensem in Andegavensi tractu non reperi. Est vicus quidam, hodie Oudon dictus, medius fere inter Andenesium (Ancenis) et Namnetes, sed credo eundem semper ad jus Ecclesiæ Namnetensis spectasse, cum ipsum Andenesium ejusdem esset diocesis. Est tamen in pago Andegavensi ejusdem nominis rivulus, quem Udonem vel Utonem lubens appellarim; num forte, ut sæpe fit, vicus cognominis rivulo impositus fuerit, divinare non vacat.

c Agapen eleemosynam indicare, pluribus exemplis monstrat Du Cange.

d De hujus Agerici episcopatu actum fuit in Commentarii prævii num. 46 et sequentibus.

e Prædium, quod Anonymo est Vermemiticense aut Vermentense, Marbodo appellatur (c) Vernantense. Quam postremam lectionem probandam censeo: est enim in hodierno episcopatu Andegavensi vicus cum succursali ecclesia nomine Vernantes, in districtu Balgiensi et pago Longuæ.

f Quem agrum Cabariacensem aut Cabariensem appellat Anonymus, hic Marbodo (d) est Caprariensis; ast nihil simile inter nomina Andegavensia mihi reperire licuit.

CAPUT III.

Continuatur narratio de miraculis.

Oratio oratione et imperio sanati.

C

Sanctimonialis quædam nomine Procula gravem ægritudinem incurrerat, ita ut etiam ferme usque ad periculum vitæ addictam se fateretur. Hæc pro religione propositi sui homini Dei bene nota, frequenti petitione poposcit, ut ab ipso visitari mereretur; cujus orationibus ille adminiculans, dicta vespertina synaxi, famulam Dei invisere decernens, preces omnipotenti Domino pro ejus prosperitate profudit; quibus peractis, imperante sancto Viro continuo discessit ab ea omnis morbus infirmitatis, ita ut postea multis incolumis viveret annis.

20 Sed sunt quamplurimi invidiæ ac malitiæ rancore * ita inlaqueati, ut unde exemplum bonæ actionis ac vitæ propositum sumere deberent, nequitia suæ exardescentibus tribulis, ad perniciem sui exinde deteriores fiunt. Et ut enucleatius aperiamus, quidam regimen abbatis tenens, non tantam * curam ipsius officii, ut congrueret exercens, cognomento a Eracleus, beati antistitis Magnobodi virtutum insignia cernens, felle livoris irretitus veneni haustu eum perimere conatus est, virosque malitiæ sui sceleris conscios corrumpens, clandestine Viro Dei poculum mortis propinari jussit: quos ille ad se venire conspiciens intellexit, divina providentia demonstrante, præstigia eorum mortifera, ac memor euangelici

præcepti: Diligite inimicos vestros, benefacite his qui oderunt vos, omnem humanitatem eis exhibuit in cibo et in potu. Post refectonem vero ad se accersens, cœpit eis monita salutis adhibere, atque persuadere ut a tali nefanda ac vitanda versutia secederent, ne velut fratricidæ exitio pari inferendo æternæ maledictionis mucrone barathri mulctarentur. Cumque his et ejusmodi sermonum persuasionibus lethiferos exhortaretur, et ut ne serpentis controversiam, sed columbæ simplicitatem imitarentur, admoneret, dato pacis osculo abire fecit indemnes. Et * illi pudore simul ac metu perculti, ad eum a quo directi fuerant, reversi intimaverunt ut res erat: qui ubi fraudes suas flexuosas intellexit denudatas, percita perturbatione perterritus limina B. Martini Turonis * fugabundus adiit, latibulum quærens; sed cum sæpissime proditor a veridicis argueretur, et quæ egerat, in palam notarentur subjurejurando innoxium se ab hujusmodi execrabili facinore fatebatur. Sicque in duplici reatu dilapsus, in homicidii scilicet noxa et figmento perjurii, ultionem divinæ animadversionis consecutus est: nam ulcere diro percussus in fronte tam diu extabuit, ut nulla ars medicorum salubria adhibere possent, atque hoc ita vulnere atro diutissime attritus, * mortem inopinatam incurrere meruit, qui vitæ sancti Viri insidiator extitit. Sicque eo liberato ab æmulo, misericordia Christi favente, quantum pollebat virtutum donis declarabatur successibus prosperis.

21 His ita transactis, puella quædam in urbe Roma, nobilissimis orta natalibus, triennio a februm invasione intolerabili afficiebatur cruciati; cumque incurabilis ab omnibus hæc dira pestis videretur, pene jam usque ad exitum dilapsa, auditis miraculorum signis quæ intra Gallias Christi potentia a Sancto gerebantur Magnobodo Andegavensium episcopo, cœpit ejulatu clamitare, ut ad Virum Dei curanda adduci mereretur; cujus importunam querimoniam consanguinei non ferentes, longævum iter arripientes, transeensis Pennarum Alpibus, atque horridam et asperam viam secantes, Gallias adire: qui ut * Sanctum pontificem Andegavæ residere cognoverunt, celeri cursu ad eum properantes, divinis Missarum solemnibus intentum invenerunt, et protinus causas itineris fessabundi innotuerunt; quos ille benigne suscipiens b, Dominici Corporis mysterium, quod sanctis manibus tractabat, in os puellæ intromisit: quæ absque mora veneno diutini languoris deposito, pristinaque sanitati concessa, lætabunda cum comitibus ad Urbem qua venerat regressa est.

22 His diebus erat quidam Abbas, vocabulo c Nulphus, qui cœnobium, in quo Sanctus Albinus d, olim Andegavensium antistes, corpore quiescit, secundum normam sacre religionis regere sategebat, qui diræ morbo podagræ usquequaque obsessus ab omni officio manuum extorris permanebat. Quamobrem e adelphi et clientuli ejus molestia circumdati, ignorabant qualiter patris sui pressuris subvenirent. Ut autem sacerdoti notum factum est, sicut moris erat ægrotos visitare, ad eum visitationis gratia ire perrexit, quem in magna anxietate constitutum considerans, orationis voto completo, eulogias sacra benedictione decoratas, ut sumeret æger, adhortatus est: qui ut ubi cum fide perceperit, continuo omnis molestia, quæ eum invaserat, ab eo recedens, totius corporis valetudinem * expertus est; ac grates rependens pontifici, multis deinde annis præfato cœno-

AUCTORE ANONYMO.

* B. At

* B. abest: Turonis

E

* B. atrectus

puellam Romanam a triennali febre liberat.

* B. addit: ubi

F

b

Nulphum podagricum curat:

c

d

e

* B. valetudinis omisso corporis

(a) Beaug. Op. Hild., col. 1496. — (b) Ibid., col. 1497. — (c) Ibid., col. 1499. — (d) l. c.

bio

AUCTORE
ANONYMO.

*Dodonem ul-
cerosum pa-
ne benedicto,
* B. abest:
morbi*

f

* B. visu

* B. percep-
tum

* B. abest:
est

*Romulum
alium tri-
duana ora-
tione et com-
munionē,*
B

*mulierem
caecam pane
benedicto sa-
nat;*

C

*duas puellas
pariter ca-
cas, illumi-
nat.
* B. Addan-
tur*
g h

bio regimine praefuit, serviens Domino cum devo-
tione.

23 Ac non multo post homo, nomine Dodo, ab
ineunte aetate indicibili subreptus languore, diu
morore morbi * afficiebatur ulceroso f, qui cum
ita tabefactus redderetur, ad memoriam rediit
quae diatim a sancto gerebantur antistite Magno-
bodo, arcessitumque unum ex vernaculis sibi pa-
rentibus, ad eum quantocius properare jubet,
hortaturque nisu * supplici, ut caussam suae infir-
mitatis illi innotesceret, et benedictionis munus
ab eo perceptae ipse deferret. Et ille ocius pera-
grans, ad Virum Dei accessit, narravitque rem
adventus sui : a quo panem benedictione consec-
ratum sumens, non segniter repedans, detulit
domino suo, pro quo ierat xenium salubre. Ex
quo cibatus est * illico divinam sensit adesse vir-
tutem : siquidem incommoditas longaeva rece-
dens, in robore convalescens, jocundiori dehinc
praemunitus est sospitate.

24 Per idem tempus quidam archidiaconi ho-
nore praelatus, Romulus nomine, in Aquitaniae
ortus confinio, a quadam impedimenti molestia
sex annis arctius tenebatur adnexus. Cum vero
nulla spes adipiscendae sanitatis arrideret, tan-
dem divino instinctu, Antistitis famam eximii,
longe lateque diffusam cum agnovisset, ad eum
accedere Andegavis mente integra non piguit :
atque ubertim flens exorabat pontificem ut sui
misereri dignaretur : cuius angori ille compati-
ens, ut erat omnimodis misericordiae deditus,
admonuit ut a Domino quaereret salutem, cui
absque eo non poterat subvenire humana medi-
cina ; ipse vero cum eo per triduum orationi in-
cumbens, quotidie divina mysteria pro imbecille
celebrans, Eucharistiae communicavit ; quo facto,
fugata omni immunditia morbi interius latente,
cum gratiarum actione iter, quo venerat, laetan-
ter regressus est.

25 Magna sunt quae supra commemorata sunt,
sed adhuc majora inserenda sunt. Dum etenim
hominis Dei celeberrima ubique divulgaretur fa-
ma, magnates caeterique sanctitatis arce pollen-
tes, ejus clientelam appetentes, nimio venera-
bantur affectu ; aut si qua itineris necessitas aut
casus subrepuisset incautus, ejus benedictionis
eulogias ab eo perceptas, quasi pro armis secum
deferentes, protegi se confidebant. Unde accidit
ut Pater cujusdam sacri coenobii, nomine Marti-
nus, pro necessitudine monasterii sibi commissi
sollicitus, Bordegalensem adiens pagum navali
commercio, hospitandi gratia ad cujusdam mu-
lieris lares caecitatis orbitate defessae, divertere
curavit ; qui mulieris detrimenta considerans ac
memor beneficii hospitalitatis, munera gratuita
panis, quae pro benedictione, ut diximus, secum
detulerat, jam vespertina hora irrumpente, mu-
lieri tribuens, ut cum devotione perciperet impe-
ravit : quo sumpto, noctem in oratione cum ea
pervigilem ducens, ut aurora diei illuxit, simul
cum noctis caligine fugatae sunt oculorum late-
brae ; cum jubare diei corusco lux quoque visuum
irradiavit propatulo ; quod cernens familia, tanti
novitate miraculi attonita, fit strepitus maximus,
collaudans Christi virtutem ac benignum hospiti-
sui medicum. Ergo hic talis praefuit, sicut in
hac scedula absque fuce mendacii recitamus saepius,
talis utique absens talis in ferendo opem
praesens.

26 Adduntur * itaque miraculorum insignia,
quae inserantur in pagina. Ex praedio ejus g Ca-
bariacense vulgo vocabulum est, quamdam puel-
lam in puerilibus lustris constitutam, nomine h

Baudomellam, caligo inremediabilis lumen ocu-
lorum obduxerat ; quae solamine alterius ad bea-
tum Pontificem adducta, exoratum est ut opem
misericordiae dignaretur impertiri. At ille invo-
cato Sanctissimae Trinitatis ineffabili sacramento,
crucisque trophaeo super ipsam inserto, favente
superno solamine, clarius lumen puellae reddi-
tur, quod nusquam a crepundiis exordii sui adepta
fuerat. Subsequitur deinceps aliud simile, de quo
disserendum est, miraculum de adolescentula scilicet,
nomine Godelena quae intra annos pubertatis
detenta caecitate ac tenebrarum visuum acie te-
nebrarum potiebatur nocte *. Haec a notis insi-
nuata Christi sacerdoti, sola unctione olei ac
crucis effigie catechizata, sine dilatione perspi-
cium recepit lumen, quod permultorum dierum
orbita fuerat tectum.

* 27 Paulo post * quoque evidenti declaratur fa-
ma. Mulier etenim, quae nuncupabatur Goda-
nimium eadem atra afficiebatur caecitate. Proti-
nus ergo alieno usa adminiculo conspectibus glo-
riosi praesulis praesentatur Magnobodi ; quae ma-
gnis cepit clamare vocibus ut sui misereretur
confessor excellens. Cujus querimoniis commo-
tus, liquamine olei benedicti mulieris orbis lu-
minum perunxit ; quibus delibutis * expulsae sunt
tenebrae, adveniente inopinatae lucis die. Sub
eodem quoque temporis articulo, quidam ado-
lescens ad juventutis florem maturans *, antiquo
perduelle insidiante, qui mille per meandros *
decipit hominum corda, arreptus ab ipso nimium
fatigabatur ; qui undique loris ac vinculorum no-
dis attritus, ad virum Dei adducitur, ita mente
privatus ; at ille imaginem Christi cernens a praedone
invasam, perditamque recuperare cupiens,
secus cellulam, in qua manens orationi vacabat,
persistere jussit, quem cum toto Quadragesimali
tempore penes se detinens, orationibus precibus-
que pro eo Dominum exoraret *, adminiculante

Domini virtute, fugato pervicaci hoste, curatus
est ; menteque recepta, sensuque vivaci augmen-
tatus, ad propria unde coactus advenerat, ultro-
neus regressus est.

28 Adjiciam * etiam et illud famosum, quod
post egit miraculum. Siquidem ex villa, quam i
Corniliacum nuncupant, puella tribus aetatis suae
lustris peractis in tanta iciderat corporis sui
detrimenta, ut manum pedumque officio frau-
daretur naturali : nam praedictos artus, hu-
moris ac roboris amisso vigore, in modum ligni
tabefactos ferre inepte * assueta erat : quae pro-
lata obtutibus sancti Viri, benedictione olei san-
cita, ab omni coepit curari molestia. Nam recu-
perata nervorum ac venarum facultate, jussu pon-
tificis ad patriam nendi * gradiendique peritia
gnara, regrediens conductu proprio vixit denuo.
Sed nec illud sub silentio tegendum autumo,
quod infra explanandum est. In agro namque,
qui k Gericiacus a vulgaribus vocitatur, quidam
accola genuerat filium, qui ab ipsis exordiis na-
tivitatis debilis manibus ac pedibus, solius re-
ptandi subsidio fungebatur. Ex cujus eventu diro
parentes opipare moerentes *, divina solatiante
providentia, adfuit eis intempestivo noctis silen-
tio * quidam specie elegantis, a quo dictum est :

« Soblelem, quam nuper ita debilem suscepistis,
» pontifici Magnobodo deferte, atque ab eo ut
» sacris initiatur mysteriis petite, voventes eum
» in sorte religionis dicare. » Hac itaque visione
expergefacti, rem quam in somniis audierant in
invicem revolventes, diluculo inlucescente sur-
gunt, in vice sacerdotis Ecclesiae offerunt futu-
rum, ut aetate convalescente sacri cultus verna
floreret.

D

* B. patieba-
tur noctem

*Energume-
num liberat.
* B. addit:
aliud mira-
culum*

E

* B. delibutis

* B. matu-
rum
* B. abest
meandros

* B. exorans

*paralyticis
usum mem-
brorum red-
dit:
* B. Adjici-
mus*

i

F

* B. ineptus

* B. eundi

k

* B. notentes

* B. siticer-
nto

A floreret. Quo facto, omnis continuo imbecillitas membrorum ablata est, et robore corporis consolidatus, sub praesentia sistitur praesulis : qui comam capitis ejus * abscindens, ut adolevit, divinis eum praefecit mysteriis, serviens Domino toto cordis imo, qui eum in hoc ordine adscivit.

* B. addit: ut
moris erat,

aridam ma-
nu et caecum
oculis crucis
signo sanat:

29 Quid vero referam de muliere quadam Leta nomine, quae ita bajulabat manum dextram aridam, ut nullius officii domestici habilis agnosceretur. Haec omni affectu mentis ad beatum Virum accedens, innotuit lugubri querimonia, quae erga se agebantur et artus sui abolitam spem. Et ille petitionibus ejus assensum praebens, invocato Omnipotentis auxilio ac facto signo crucis, incolumem reddidit dexteram ut laevam, omnesque articuli compagine virtutis corroborati sunt, nentes ac fila torquentes. Commemorandum est et illud quod, operante gratia superna, de quodam viro Cariulpho egit. Is enim caligine superveniente, caecitatis condensa incurrit: perduce itaque usus ad Virum Dei properare studuit; eique discrimina corporis sui non sine grandi maerore patefecit, et ut misericordiam adhiberet poposcit.

B

* B. oculis...
sopitis
* B. pulso...
livore

graviter fe-
bricitantem
sacro oleo sa-
nat.

Pro cuius miseria precibus ille fuis ad Dominum, signum admirabile crucis oculos * tenebrarum nocte sopitos imprimens, pulsa orbitatis luvione *, enixa est lux in pupillarum acie.

30 Sed et quod pluribus est notum, non silentium arbitror de quadam scilicet muliere Marcia vocata, quae ita febrium invasione cruciabat, ut nulla requies diei ac noctis illi concederetur. Unde factum est, ut tantis afflicta penuriis ad Sancti pontificis praesentiam adire compulsata est; a quo more solito sacra unctione olei delibuta, omnis continuo recessit mortifera pestis, et in tantum prosperitatis compos facta est, ut quae alieno venerat subsidio, proprio regrederetur tutamine.

ANNOTATA.

a In episcopatu Andegavensi illa tempestate jam plura exstiterunt monasteria, praeter alia monumenta, haec ipsa Vita S. Magnobodi testatur. Cujus vero fuerit monasterii Abbas, hic citatus Eraclius, nusquam reperire potui.

C

b Quoniam Anonymus expressam hic mentionem facit sacro-sanctae Eucharistiae, confirmantur dicta cap. I nota h per Eulogias intelligi aliquid sacramentale, seu panem simpliciter benedictum.

c Hujus abbatis mentionem non facit Gallia Christiana Antiqua: fortassis, quia haec basilica, inquit, primum canonicorum regimini addicta fuit, sed canonicis translatis in aedem Mauricianam (seu cathedralem) substituti sunt monachi regulae Benedictinae (a), qui status usque ad finem saeculi proxime elapsi perseveravit. Nihilominus hanc ecclesiam saeculo VII jam regularem fuisse, monstrant clara verba Anonymi nostri loquentis de coenobio quod Nulphus secundum normam sacrae religionis regere satagebat.

d Colitur S. Albinus Andegavensis kalendis Martii, quo die ejus Acta data sunt a Nostris (b).

e Id est fratres, voce e graeco fonte detorta.

f Marbodius (c) praeter ulcera etiam scabiem memorat: unde etiam hinc probabile evadit huic scriptori praeter Anonymum alia documenta praeruluisse.

g Cabariacense praedium, ut habet tum Anonymus, tum Marbodius (d), ignotum mihi jam dixi cap. II nota f.

h Marbodius (e) Godomellam scribit.

i Corniliacum, vulgo Cornelle, hodie ecclesia succursalis in districtus Balgiensis pago Seiches.

k Num hodiernus vicus Jarcoé in eodem districtu et pago ac Corneliacum? Probabile fit ex Marbodo loco citato, qui pro Gersiaci scribit Jerziacum.

AUCTORE
ANONYMO.

CAPUT IV.

Referuntur alia miracala: Sancti obitus et sepultura.

Ergo si vera fateantur quae relatione alterius didicimus, procul dubio frivola judicari non debent a quae oculis nostris perpeximus; et ut enucleatius aperiatur; duae sorores puellae, quarum una Necteria, alia * vero Theodechildis vocabatur, secundum humanam propaginis genealogiam spectabiles, utrum propriis agentibus piaculis, aut parentum irretitae facinoribus, quod omnino non judicandum fore arbitramur, seu ut merita declararentur saepius praedicti pontificis, lumina oculorum amissa, gressus sui alterius dirigebantur solatiis. Quae in conspectu ejus adducta, mox ut olei fomento cum orationis adjumento * meta * pupillarum earum delibuta est, omni orbitate depulsa, naturali jocunditate irradiante, ad propriam reversae sunt mansionem sua praemunitae deambulatione.

Caecas duas
oratione et
signo Crucis
illuminat:

a

* B. reliqua

* B. lumini-
bus... amissis

E

* B. fomento

* B. mera

32 Igitur talibus ac tantis sancti Viri ubique clarescentibus virtutum indicis, atque crebrescentibus longe lateque actum suorum lampadibus, ut sagax animus praemeditari coepit qualem se erga cultum divinae religionis exhiberet, et quo augmento famulos Christi aggregaret, ad propalendam Sanctae Dei Ecclesiae normam, ad profectum sui et aliorum salutem. Cujus sollicitudinem * Omnipotentis gratia favens, decrevit basilicam consecrare * in honore videlicet gloriosi Martyris Saturnini b primi Tolosanae civitatis episcopi, et in honore omnium Martyrum; plurimorumque seorsum *. Ergo ut mente conceperat, opere complens, monasterium c summo apparatu aedificans, viros sub sancto proposito deditos aggregare curavit, in quo etiam d syntochia ac brephotrophia construxit, ad peregrinorum, pauperum, profectusque multorum: atque ut inedia carerent inibi sub regula contuberniali degentes, omnia necessaria accumulavit, delegans praedia quamplurima, possessionisque multam congeriem; mandavitque ut post discessum incolatus sui, ibi corpus suum terrae commendatum supremum reparationis suae praestolaretur diem.

basilicam in
honorem S.
Saturnini
aedificat:

* B. Cujus
sollicitudini,
gratia fa-
vente,

* B. constru-
ere

b

* B. sancto-
rum

c

d

F

33 His itaque cum magna elegantia peractis, omnibusque aedificis, ut mente devoverat, constructis, quidam praepotens vir, vocabulo Theudebaldus, habens filiam atrociter vexatam, quae nullo poterat remedio curari, flens et ejulans ad sanctum Pontificem adduci fecit, obsecrans poplitibus flexis ut filiae suae ab hoste obsessae opem ferre dignaretur. Cui Vir beatus respondit: Non esse hoc suum, sed perfectorum patrum qui hoc possent virtute propria a Domino consequi; sed precibus supplicantium devictus pignora Sanctorum super cervices puellae imposuit cum benedictione olei et signaculo crucis; quo facto, iniquus praedo cum praestigiis suis fugatus, vas quod injuste invaserat relinquens, puella sensu animoque recepto incolumis restituitur sanitati. Sicque beatus tanto decoratus miraculorum eventu ab omnibus colitur, a cunctis praedicatur; parentes

energume-
nam liberat

(a) Gall. Christ. antiq., t. IV, p. 23.—(b) Act. SS., t. I Mart., p. 54.—(c) Beaug. Oper. Hild., col. 1500.—(d) Ibid.—(e) l. c.

AUCTORE ANONYMO.
cæcam signo Crucis

* B. orbitas

* B. Elimata

alium oleo sacro illuminat,

B

agrum et surdum sacro oleo sanat,

f

* B. guttam

* B. auditum

C

* B. abest: carpens duabus cæcis visum reddidit.

f

* B. pictatem

h

vero cum filia ad propria, unde mœrentes adveniant, tripudiantes revertuntur.

34 Hoc a beato viro celebrato signo, mirabilis denuo coruscat. Siquidem mulier, Prisca vocata, ab exordio nativitatæ suæ cæca enixa per sex orbita lustrum in hac ærumnosa perstitit orbitate. Sacerdoti ergo oblata illico sensit divinam super se declaratam virtutem e. Climata etenim ubi conjiciebantur fore officia visuus, nomen sanctæ crucis dextra impressans, absque dilatione solis præsentiam, quam nusquam viderat, cernere promeruit. Illico clamor populi attollitur, ac multi gaudentes dicebant sanctum Pontificem simile filio Dei fecisse, qui a vitæ exordio genitum curaverat cæcum.

35 Eodem quoque tempore quidam adolescens Vincemalus nomen sortitus, talem incurrerat corporis molestiam, ut oculos tenebrato lumine amitteret, qui ad serenissimum antistitem veniens, oleo sanctificato in pupillis delinitus est, et mox recedentibus tenebris lumen valens adeptus est, quod æger perdidit. Deinceps vero prosperitate fruitus, ipse super muri fastigia ambulans, casu ab arduo corruit in ima. Qui virtute olei sanctificati, quo a beato Pontifice perunctus est, cooperante juxta assertionem plurimorum, ita inlatus inventus est, ac si minime currere videretur.

36 Denuo vero alius offertur, qui per quinque annorum curricula infirmitate detinebatur incommoda; quem eximius pastor misericordia ductus olei liquore benedictionis munere imbutus, ac oratione fusa, vigor membrorum subito virere cepit; sicque immensitas doloris abscedens, homo qui f clinicus advenerat, erectus repedavit, glorificans æterni Regis munificentiam, qui mirabilis in Sanctis suis, talia per eos operatur magnalia. Gyrate dehinc temporum articulo, quidam cognomento Gildoaldus, ægritudine diutina invalescente, officium auditus amisit. Perlatus conspectibus venerandi præstulis, nisibus quibus poterat exorabat remedia promereri. Ad quem Beatus prælibatus accedens, digitos in aures ejus immittens, simul quoque olei gratia infudit; a quibus continuo scaturiens tabes prosilivit cum fetore horribili, ita ut circumstantes ferre nequirent; atque ita surdus expertus auditu ac aptatus munere duplo ad peculiare suum repedare studuit lætus tramitem carpens.

37 Sed et illud memoriæ commendandum est, quod mulieri cuidam ex villa quam g Volensem vocant, evenisse contigit. Ea namque, ut asserebat, tali impedimento gravabatur, ut si quando, re domestica interveniente alicui operi intenta foret, oculi ejus hebetescebant, ac per longa temporis intervalla cæcitate clauderentur. Ergo, ut mos aliorum ægrotantium erat, ad venerabilem Dei hominem properans, narravit quæ circa infelicitatem suam agebantur, et conditionis suæ importunitatem. At ille ineffabilem virtutem Christi invocans, vagum lumen, quod mulier pro ambiguo possidebat, stabile firmavit, atque discussis tenebris, ovantem abire fecit. Dicamus ergo et illud, quo absque figmento mendacii testificari et astruere possumus. Item mulier in vico cui vulgo h Verciacense nomen est, procreata, casu subripiente, semper optatum lumen capitis perdere coacta est, quæ Alloveia vocata ad benignissimum virum adducta, precibus circumstantium devictus est orationem pro ea fundere. At ille non refutans vota precantium, invocato Omnipotentis adminiculo, per unctionem salu-

brems visu restituto mulieri, ad propria unde venerat, repedans alacriter.

38 Et illud omittendum non censemus, quod in præsentia nostri actum est. Quædam siquidem mulier, simili modo fenestris luminis amissis, nomine Arigundis, insuper omni compagine membrorum abdicata, loquendi usu fraudata, omnimodis spem recuperandæ virtutis amiserat. Qua ex villa Conflentis, ubi edita permanebat, ad virum Dei deducta, per triduum fuis precibus, pro ea ad Dominum incolumem reddidit. Atque omni cum integritate consolidatæ manus et pedum bases, in revertendo solatio non eguit alieno. Igitur sancto Viro tantis evidenti approbatione illustrato virtutum commercis, contraversia quoque reprobatorum contra efferbuit; sed pœna multatus est, qui hostis pietatis intumuit; et ut apertius edisseram, quidam intra aulam regiam commanens, cupiditatis livore anfractus, ut postea rei probavit eventus, jumentum quod ecclesiæ utilitatibus suppedabat, nisu temerario invasit, suisque usibus præfecit. Hoc ad aurem Pontificis perlato, magis sub silentio oculere, quam querelam voluit exaggerare. Sed in sequenti nocte ultio divina eum percussit. Nam mox ut sopori se dedit, vidit se in somno globis ignium circumvallari, ac pontificem minis terribilibus semetipsum redargui. Cujus comminationibus expergefactus, magnis cepit clamare vocibus, torqueri se a beato Antistite, ac petere ut ab eo visitari mereretur: ad quem ille ire non abnuens, eum visitatione ammonuit æmulum, ne sanctæ Dei ecclesiæ pervasor existeret, sed magis Christi famulos coleret ac a stipendiis eorum abstineret. Quo facto, oratione fusa, incolumem restituit, damnum, quod ecclesiæ intulerat, restaurari præcepit. At ille absque mora jussis ejus obediens, quod injuste abstulerat, reddens, liber et sospes abscessit.

39 Rexerat itaque jam prædictus sæpius sanctus pontifex ecclesiam Andegavensem sibi a Domino creditam per multa annorum curricula, sub magno evangelicæ prædicationis honore, sub excellenti pietatis devotione; ac per id temporis multitudinem populi Catholico dogmate ad Christianæ fidei convertit sanctitatem. Ardebat in pectoribus singulorum cœlestis patriæ amor, plebs ad ecclesiæ sanctæ sinum statutis diebus concurrebat, hymnidicas ubique odas clerici concio personabant. Religio Christiana ex amussim augmentabatur. Resecabantur vitiorum stigmata, accendebantur bonorum operum incrementa et hujusmodi virtutum igniculis Sancta Dei Ecclesia ubique pollente, piissimus pastor naturali eventu properante ad debita mortis confinia, maturante jam ætatis i silicernio cepit adpropinquare. Qui ad se accersitis fratribus, quod sub sancto dogmate edocuerat, resolutionem sui corporis intumens, ex hoc mundi ergastulo se transire innotuit. Ac post paullulum febrium valetudine irrupente, viribus cepit destitui corporeis. Ad cuius discessum clerus ac populus adglomeratus, patroni sui famulabantur quantis poterant visitationis votis. Quos ille conatu quo valebat admonens et instruens, exhortabatur ut a peccaminum laqueis se cavere studerent, et præceptis Domini in omnibus memoriæ, voluntati ejus parerent, justitiam sequerentur, charitatis fœdera cum pacis tranquillitate imitarentur, ut quando tempus vocationis eorum ab hac ærumnosa vita appropinquaret, non quasi socordes ac desides invenirentur, sed vigilantes in bonis operibus, præsto haberentur.

D

* B. repedavit. Cæca sanatur, prædo ecclesiæ puniuntur. * B. Carigundis

* B. adita

* B. visu

E

* B. Pontificis

Sanctus in morbum incidit,

F

* B. educaverat

* B. in valetudine

* B. memores

A
moritur xvi
Octobris et
honorifice
sepelitur:

40 Finitis ergo mandatorum privilegiis, quibus alumnos instruebat, erectis in cælum manibus, inter verba orationis sedulo Dominum invocans, xvii Kal. Novembris inter manus eorum, spiritum Domino reddens, terræ corpus reliquit. Cujus anima, ut vere, profitemur, ab Angelicis agminibus assumpta, conspectibus divinis oblata, lætatur cum gloria. Ad ejus exequias multi adfuerunt ex vicis et agris, fletibus ac gemitibus aera complentes. Ejus sanctissima gleba, succolante sandapila clero ac populo *k*, in basilica quam ipse magna cum diligentia dedicaverat, perlata, in mausoleo sarcophagi summo cum honore condita est. Ubi etiam quamplurima fidelium somata *l* digna veneratione habita, requiescunt, præstantes renovationis suæ diem et venturi iudicii examen. In quo loco multa, Domino cooperante, fiunt magnalia: cæci illuminantur, claudi curantur, leprosi mundantur, dæmones ex obsessis corporibus fugantur, paralytici eriguntur, et innumerabilia, quæ enarrare incommodum videretur; ex quibus unum quod memorie occurrat, huic paginae inserendum censemus.

* B. videretur

B
duos captivos
liberat,

* B. astricti

* B. ridentibus

m

41 Post obitum siquidem viri Dei, homines duo, quorum unus vocabatur Gualdo, alter vero dicebatur Bodecharius ex patria Cenomanensi, ab Andegavensibus hostibus suis fortuito capti, in comedibus ac manicis attriti*, dira maceratione alidebantur. Nam sub ergastulo horrendo, penuria ac inedia pannisque circumsepti, ludibrio videntibus* apparebant. Cumque ita loris adnexi per plateas et per ambulacra causa opprobrii, cum egestate ducerentur, contigit divino respectu, ut ad limina, ubi funus habebatur memorandi pontificis, non sine grandi custodia advenirent. Qui cum ad tumulum præfati pontificis accederent *m*, confestim, enodatis vinculis, compagibusque catenarum eliminatis, vincti qui putabantur, absoluti apparere. Quod lanistæ cernentes, tanta novitate miraculi metu percussi, hac illacque divulgantes, omnibus innotuere. Ac ubi ad notitiam procerum civitatis pervenit, meritis hoc S. Magnobodi adscribentes, vinctos quos apud se more hostili detruserant, propriæ libertati concedentes, abire sinunt. At illi ab omni querela impedimenti immunes, ad patriam sui incolatus redierunt indemnes, collaudantes Christi virtutem Sanctique Magnobodi merita, qui de tanto discrimine eos eripuerat.

plures agri
sanantur.

42 Hæc ad aures vulgi divulgata, excrescere cœpit major veneratio erga sepulchrum Sancti antistitis: ita ut de longinquis et exteris regionibus, variis obsessos languoribus adducerent, et inibi excubantes ab omni infirmitatis incommodo eruebantur. Ubique memoria ejus celebrabatur, ubique merita ejus absque interpolatione recitabantur, audientes et videntes ineffabilia miracula, quæ diatim a glorioso præsule agebantur.

Epitogus.

43 Ergo animo devoto et prece supplicis exoremus clementiam pietatis ejus, ut sicut in hac vita præsentis superstes, vota deprecantium favere studuit, ita quoque intercessor existere non dedigneatur pro piaculis, quæ quotidie super nos accumulantur: quatenus ab omnibus sordium criminibus emundati, valeamus ab interitu gehennæ liberari, et in æterna lætitia doxa frui cum Sanctis, adjuvante Domino nostro*, cui est honor et potestas cum Patre et Spiritu Sancto per immortalia sæcula sæculorum. — Amen *n*.

* B. addit:
Jesu Christo

n

ANNOTATA.

D

a Jam signavi hunc locum in Commentario prævio num. 8 ad monstrandum Anonymum nostrum S. Magnobodo cœvum fuisse.

b Colitur S. Saturninus, die iii kal. Decembris, qua ejus Acta, satis intricata, edentur.

c Summum apparatus quo Magnobodus monasterium S. Saturnini construxit, enucleatius expositum a Marbodo retulimus in Commentario prævio num. 50. Agi vero in eo loco de tessellato seu, ut vulgo dicitur, musivo opere, nemini dubium esse potest, consideranti alternantibus spatiis parietem depictum: musevum hic materiam intelligo ex qua tessellæ conficiebantur, siquidem gypso opponitur: forsitan erit musivum vitrum græcum; quod spissum ad mensuram unius digiti, ait Theophilus in diversarum artium schedula (a), finditur calido ferro per quadras particulas minutas.... Hujusmodi vitrum interpositum musivum opus omnino decorat. Idem (b) methodum tradit, qua albatura gypsi omnino plana et lucida fiat. Imo ipsum gypsum coloribus atque adeo imaginibus ornari potuisse, probabile facit citatus Theophilus (c), dum dicit vasa fictilia diverso colore vitri pingi consuevisse. Tandem gypsum interpretari licet, teste du Cange verbo gypsea fenestra, lapidem specularum, ad modum vitri perspicuum: unde hujusmodi quoque significationem sibi præfigere potuit Marbodus, quod profecto gypsi genus cum vitro musivo optime quadraret.

E

d Syntochium, ait Du Cange, idem est ac Sinochium seu Xenodochium, id est hospitibus et peregrinis recipiendis parata et instructa domus: brophotrophium parvulis educandis hospitium. Marbodus eadem ita refert (d): Construxit domos alias suscipiendis aptas hospitibus, infirmisque recreandis idoneas, ut nihil probaretur ad bonæ actionis ministerium defuisse.

e Climata hic regionem corporis indicant, in qua sit sedes visionis.

f Clinicus, id est ægrotus.

g Villam Volensem, seu secundum Marbodem (e) Velosesis, nusquam reperi in mappis aut lexicis topographicis, nisi forte fuerit Volandry, in districtu et pago Balgiensi.

h Vicus Verchiacensis, Marbodo (f) Verchiacensis, ignotus mihi locus, nisi quis interpretari velit les Verchès aut Saint-Just-des-Verchès, in districtu Salmuriensi (Arrondissement de Saumur, canton de Doué).

F

i Silicernium propriè cœna funebri, quæ senibus effectis sternebatur, hic vero pro ipsa senili ætate accipitur.

k Hæc S. Saturnini basilica nomen dein de S. Magnobodi assumpsit, ut dixi Commentarii prævio num. 50.

l Somata id est corpora.

m Monstravi supra in Annotatis ad Vitam et miracula S. Galli lib. II, cap. IV, nota c frequenter Sanctorum invocatione vincula fuisse disrupta.

n Codex manuscriptus, quo usus est D. Beaugendre, huic clausulæ subnectit sequens miraculum, quod ex ejus editione hic damus: Christus itaque Dominus Jesus, qui glorificat glorificantes se, mortuum puerulum ad laudem et gloriam nominis sui per hunc pretiosissimum antistitem suum Magnobodum ab inferis revocare dignatus est. Quadam namque die, dum ad supradictam basilicam cum maximo cleri plebisque tripudio Misam celebraturus occurreret, mulier quædam, ut benedictionibus sancti Pontificis particeps efficeretur, cum filio uteri sui advenit: quæ cum intra septa ecclesiæ se recepisset, et parvulus ejus ab ea recessisset, ecclesiæ valvas petiit, et in plate-

(a) Lib. II, cap. xv, p. 94. Edit. Paris. 1843. — (b) Lib. I, cap. XIX, p. 34. — (c) Lib. II, cap. XVI, p. 35. — (d) Oper.

Hildebert., col. 1502. — (e) Ibid., col. 1503. — (f) Ibid., col. 1504.

am

am, quæ ejusdem ecclesiæ est vicina, ludos agere cepit. Et subito ex Valleia agmen equarum adveniens, atque ad insulam, quæ vulgariter Mons nuncupatur, tendens, per eandem plateam veloci cursu pertransibat. Cumque prædictus puer ad dexteram, sive ad sinistram declinare non valeret, insidiante, ut credo, humani generis inimico, ab eodem agmine in frustra discerptus expiravit. Etenim cum a sancto pontifice Missarum solemnità fuissent expleta, mulier filii sui immemor ad propria revertabatur. Itaque cum per plateam transitum fecisset, reperit filium suum in frustra discerptum, et cum magno animi dolore a terra eum levavit, statimque miseram se clamans, ac magis vocibus aerem replens, nullo modo se poterat a lachrymis continere. Sed ubi ad memoriam rediit, quæ diutim a sancto gerebantur præsulæ Magnobodo, concito gradu ad basilicam usque

pervenit; nondum enim sanctus antistes a basilica discesserat. Ergo prædicta mulier suffocati filii sui corpus in conspectu Sancti exposuit, dicens: Vir sancte restitue hunc mihi filium, qui pater populi agnosceris. Hæc atque multa his similia ea dicente, devictus mulieris precibus Vir Dei ad arma consueta recurrens, populo spectante, prosternitur in terra. Quid multis moror? Tandiu sacerdos jacuit in pulvere, donec pariter surgens pontifex de oratione, et puer de morte. Hinc circumstans populus non minimo stupore concutitur, inusitatum cernens miraculum, fragorque in partes attollitur, laudes in excelso Creatori referuntur; complecturque veridica veritatis vox promittentis ac dicentis: Qui credit in me, opera quæ ego facio, et ipse faciet. Mater vero cum filio ad propria, unde advenerat, lætabunda regressa.

DE S. KIARA VIRGINE,

IN MOMONIA IN HIBERNIA.

COMMENTARIUS PRÆVIUS.

S. Kiarae cultus certus; incerta ejus gesta; constare tamen videtur conditum ab ea fuisse monasterium Killchrea.

FORTE ANNO
DCLXXX.

S. Kiara, laudata a martyrologis maxime Hibernis,

SÆngussius Keledeus in Festilgio Metrico Hibernico, quod in cultu adstruendo plurima auctoritate pollet, S. Kiarae, filia Diubreæ, festum annuntiat die v Januarii. In Martyrologio vero non metrico eadem Sancta duobus diebus memoratur, v nempe Januarii et xvi Octobris. Eandem utraque die nominant Martyrologium Tam-lactense, Kalendarium Casselense et Carolus Maguis, qui et Ængussius auctus vocatur. Beatus vero Marianus Gormanus hanc Sanctam die v Januarii tantum proclamatur. Hæc ex Colgano (a); quæ a nobis cum apographis Hibernicis, in bibliotheca Burgundica regia Bruxellensi servatis, aliisque scriptis, a canonicis regularibus Tongerloensibus nostro musæo concessis, collata, fidelia esse reperimus. Præterea ad dictos dies hujus Sanctæ nomen nobis occurrit in Kalendario Tam-lactensi, et in Martyrologio Dungalensi: in quo posteriore Keara de Muigh-ascad (campo petito) nuncupatur. Hibernice autem ejus nomen scribitur Ciar, Cera, Cere, Ceara; C vero apud Hibernos K audire, vulgo observatur. Quod autem et Caila et Piala interdum scripta est, vitium, an nominis synonymia sit statuunt alii. Insuper S. Kiarae brevem Vitam dat Bucelinus in Menologio Benedictino ad diem v Januarii. Britannia Sancta (b) et alterum Martyrologium Anglicum (c) ad xvi Octobris nihil aliud asserunt, quam nomen Cyram, et locum antiqui cultus Killchream. Castellanus ad xvi Octobris gallice eam Kère, latine Kiaram appellat, eamque ut Virginem et abbatissam in Momonia (Munster) in Hibernia celebrat.

et distinguenda a tribus homonymis,

2 Distinguenda est hæc Sancta a tribus aliis, quæ v Februarii, viii Februarii et ix Septembris celebrantur. Prima dicitur a Colgano (d) coli in Raith; eamque annuntiat S. Ængussius: Cæra Raithensis Mentichi, vel Raith-Mentichensis. Secundam annuntiat idem martyrologus, præter morem: San-

ctæ Virginis nomini Keræ adjiciens. Tertiam, a Colgano adstructam non reperio in scriptis, quæ in præsentiarum præ manibus mihi sunt. Castellanus quidem inter aemeros producti quamdam S. Keram, Virginem, abbatissam in Momonia, mortuam mense Januario. Verum non ambigo quin eadem sit, quæ v Januarii et xvi Octobris colitur. Ad dictos autem Februarii et Septembris dies nullam Kiaram, Ceram, Cyram, etc., notarunt decessores nostri, nequidem inter Prætermittos; similiterque Colganus ad dies v et viii Februarii siluit de his Sanctis: neque nobis lubet incassum hunc tentare labyrinthum.

3 De loco, in quo S. Kiara cultum sortita est, loquuntur plures: Colganus (e) affirmat hunc locum olim Kill-Chere hodie Kill-Chreidham, seu ut vulgus loquitur, Killchream appellatum esse; ejusque situm in diocesi et comitatu Corcagiensi statuit; qua in re ab eo non dissentit Lanigan (f), qui hunc vicum paucis leucis Africum versus a Corcagio dissitum esse docet. Uterque nomen loci deducit a Cella Kiarae, quod Hibernis Kill-Chere dicitur: illic utique parthenonem existitisse consentiunt Colganus et Lanigan; eisque accedit Gough, editor Camdeni Britannicæ (g). Archdall in Monastico Hibernico et Smith in Historia Corcagii auctores secutus. Cum autem B. Marianus Gormanus et Carolus Maguis ex una parte statuant S. Kiarae corpus in ecclesia Maghascad (Martyrologium Dungalense Muigh-ascad habet), et ex altera parte Kalendarium Casselense, aliique, teste Colgano (h), tradant ad xvi Octobris, sacra hæc pignora in ecclesia Killchreensi asservari, dubitat Colganus aut potius suspicatur, nomina Maghascad et Killchream aut Killchream eidem congruere loco. At cavendum est ne item confundantur rudera cellæ seu monasterii S. Kiarae (nisi tamen errorem prodatur Colganus, cum (i) tradit saxea, ceu viva, loqui monumenta nomen S. Kiarae) cum parietinis

cultum sortita est Killchrea. F

(a) Act. SS. Hibernicæ, p. 15. — (b) Part. ii, p. 205. — (c) A memorial of ancient British piety, p. 145. — (d) Act. SS. Hibernicæ, p. 16. — (e) Ibid., p. 16, not. 6. — (f) Ec-

clesiast. Histor. of Ireland, t. III, cap. xviii. — (g) T. III, p. 506. — (h) Act. SS. Hibernicæ, p. 15, not. 13. — (i) Ibid. p. 14, num. 1.